

- sager om ændring af aftale eller afgørelse af forældremyndighed
- sager mellem ægtefæller om ændring eller anfægtelse af vilkår for separation, skilsmisse eller omstødelse eller anfægtelse af aftaler om fordeling af formuen, der er indgået med henblik på separation, skilsmisse eller omstødelse
- sager mellem ægtefæller til afgørelse af, om separation består eller er bortfaldet, og
- sager til afgørelse af, om parterne er eller ikke er ægtefæller.

Efter reglerne i retsplejelovens kapitel 42 behandles således bl.a. separationssager, jf. ægteskabslovens § 29, sager om skilsmisse på grundlag af separation, jf. ægteskabslovens § 31, sager om umiddelbar skilsmisse, jf. ægteskabslovens §§ 32-36, sager om opløsning af fælles forældremyndighed, jf. lov om forældremyndighed og samvær § 9, stk. 2, og sager om overførsel af forældremyndighed, jf. lov om forældremyndighed og samvær §§ 12-13. Endvidere behandler domstolene sager om omstødelse af ægteskab, jf. ægteskabslovens kapitel 3, sager om ændring af bidragsafgørelser og -aftaler, jf. ægteskabslovens §§ 52-53, samt sager om ændring af øvrige aftaler mellem ægtefællerne med henblik på separation eller skilsmisse, jf. ægteskabslovens § 58.

Domstolene behandler tvister i forbindelse med separation og skilsmisse, herunder om hvorvidt der skal meddeles skilsmisse, om forældremyndighed, om ægtefællebidragspligt m.v. Ikke alle tvister i forbindelse med separation og skilsmisse er dog domstolsanliggender. Tvister om samvær, børnebidrag og størrelsen af ægtefællebidrag behandles administrativt.

Selve spørgsmålene om umiddelbar skilsmisse og forældremyndighed er indispositive sådan, at retten ikke er bundet af parternes påstande, men må undersøge og konstatere, f.eks. at betingelserne for skilsmisse er opfyldt, selv om sagsøgte er enig i sagsøgers påstand. Retten må således påse, at det fornødne afgørelsesgrundlag tilvejebringes.

2.3.2. Domstolsbehandlingen

Sager om separation eller skilsmisse og om forældremyndighed behandles som udgangspunkt ved byretterne i 1. instans, jf. retsplejelovens § 224. Bestemmelser om retternes internationale og stedlige kompetence fremgår af lovens §§ 448 c-448 d. Sag anlægges ved indlevering af stævning til retten, jf. retsplejelovens § 348. Stævningen skal indeholde bl.a. sagsøgers påstand og en udførlig fremstilling af de faktiske omstændigheder, hvorpå påstanden støttes. Retten lader stævningen forkynde for den sagsøgte og vejleder

samtidig om, hvad han eller hun bør foretage sig til varetagelse af sine interesser.

Herefter indkalder retten som udgangspunkt parterne til et møde med et varsel, der i almindelighed skal være på mindst 2 uger fra forkyndelsen, jf. retsplejelovens § 351. På mødet skal hver af parterne fremlægge de dokumenter, som agtes påberåbt. Sagsøgte skal endvidere fremlægge et svarskrift eller afgive en udtalelse indeholdende bl.a. sin påstand samt baggrunden herfor.

Under sagens forberedelse bringes parternes stilling til sagens faktiske og retlige omstændigheder så vidt muligt på det rene, og det søges klargjort, hvilke omstændigheder der ikke bestrides, og hvilke der eventuelt skal være genstand for nærmere bevisførelse. Retten kan opfordre en part til at føre bevis og kan, uanset om modparten anmoder om det, pålægge en part at afgive forklaring, jf. retsplejelovens § 450, stk. 1. Hvis retten finder det påkrævet for at kunne afgøre, hvem forældremyndigheden over børnene skal tilkomme, kan retten træffe bestemmelse om foretagelse af bevisførelse, herunder afhøring af vidner og tilvejebringelse af udtalelser fra sagkyndige, jf. retsplejelovens § 450, stk. 2. Udgifterne til bevisførelse i henhold til denne bestemmelse afholdes af statskassen.

Retsmøderne foregår for lukkede døre, jf. retsplejelovens § 453.

Retten bestemmer, hvornår forberedelsen afsluttes, og fastsætter på dette tidspunkt eller snarest muligt herefter tidspunktet for domsforhandlingen. Domsforhandlingen kan foregå i tilslutning til et forberedende møde, såfremt parterne er enige om det, eller sagen findes tilstrækkeligt oplyst og også i øvrigt egnet til straks at domsforhandles.

I praksis indkalder retten i ægteskabssagerne i de fleste tilfælde til domsforhandling, allerede når stævningen sendes til forkyndelse hos sagsøgte. Det vil ofte være unødvendigt at anmode sagsøgte om at indgive et svarskrift.

Betydningen af udeblivelse fra møder i retten er fastslået i retsplejelovens bestemmelser.

Byrettens domme kan ankes til landsretten inden for 8 uger, jf. retsplejelovens § 454.

Som det fremgår, er der i dag ikke krav om, at initiativtageren til en separations- eller skilsmissesag eller en forældremyndighedssag skal henvende sig til statsamtet eller andre administrative myndigheder forud for sagsanlæg ved domstolene. Sag kan umiddelbart indledes ved domstolene ved udtagelse af stævning. Dog skal en eventuel ansøgning om fri proces indgives til statsamtet, se bemærkningerne i afsnit 2.3.3 ne-